

IDEOLOGIES I TECNOLOGIES

Corria l'any 1984, el de la profecia orwelliana, quan un jove autor de ciència-ficció anomenat William Gibson va publicar *Neuromancer* –*Neuromàntic*, en català. Llavors, però, el perill ja no es trobava en els mitjans convencionals, sinó en una inquietant realitat virtual: les xarxes. No era el primer que escrivia Gibson; ni tan sols era la primera novel·la del denominat subgènere del ciberpunk, però el fet és que la seva publicació va ocasionar un autèntic terratrèmol literari i va quedar, justament o injustament, com l'obra fundacional de tot aquest gènere. Amb els anys, *Neuromàntic*, lluny de perdre vigència, l'ha guanyat, ha esdevingut un llibre de culte i un referent inexcusable per entendre l'evolució de la literatura distòpica i la ficció especulativa, amb influències que van molt més enllà del terreny estrictament literari. Música, disseny, tecnologia... Fins i tot el món dels videojocs beu d'aquesta novel·la. Quan el professor Louis Lemkow, que es va encarregar de prologar la traducció al català de l'any 1988, deia que els elogis al llibre “per bé que justificats, han estat gairebé excessius”, segurament no es podia imaginar que quaranta anys més tard continuaríem imaginant els horrors del futur igual com ens els pintava William Gibson a la seva novel·la.

William Ford Gibson, nascut el 17 de març de 1948 a Conway, Carolina del Sud, EUA, va créixer al sud-oest de Virgínia. Després d'abandonar el batxillerat el 1967, va viatjar al Canadà, on es va establir. Va començar escrivint relats curts, molts d'ells publicats a la popular revista *Omni* de ciència-ficció i fantasia. És el cas de “Johnny Mnemonic”, “New Rose Hotel” i “Burning Chrome”, contes relacionats pel que fa a personatges o esdeveniments amb l'univers del nostre llibre. *Neuromàntic* (1984), la seva primera novel·la, ens planteja de forma absolutament revolucionària una història detectivesca a cavall del món físic i el món virtual, en un futur cada cop més proper —el del segle XXI— on coexisteixen intel·ligències artificials, magnats de grans corporacions comercials que controlen la societat i *hackers* informàtics al servei del millor postor —autèntics *cibercowboys* d'aquest *wild west* postmodern.

Gibson ha tornat a l'univers de *Neuromàntic* un parell de vegades més, a *Count Zero* (1986) i a *Mona Lisa Overdrive* (1988) —totes tres novel·les configuren el que s'ha anomenat la Trilogia de l'Sprawl—, però tot i la bona acollida del públic i la crítica, no ha aconseguit mai més repetir l'èxit de la seva primera novel·la. Amb la publicació de *Neuromàntic*, Gibson es va convertir —gairebé podríem dir que sense voler-ho— en el màxim exponent del que es donaria a conèixer com el moviment ciberpunk, una mena de subgènere dins de la ciència-ficció, aparegut aquells inicis de la dècada dels 1980, i que combinava perfectament la sensibilitat cínica i dura de la música *punk* amb la tecnologia cibernètica futurista. No havia nascut del no-res. Tenia les arrels en el moviment de la New Wave dels 1960 i 1970, quan escriptors com Philip

K. Dick o J. G. Ballard es van proposar allunyar-se de les visions excessivament utòpiques de la ciència-ficció anterior i aproximar-se a la cultura de les drogues, la tecnologia i la revolució sexual. La seva influència ha estat enorme i podem rastrejar-la fins a obres d'autors actuals com Pat Cadigan, Neal Stephenson, Richard Morgan o Ian McDonald, entre d'altres.

El *ciberpunk* no només ha sobreviscut en el temps, sinó que s'ha vigoritzat, perquè ha sabut oferir una visió postnacional i globalitzada de la societat en la qual aquells que saben com manipular la informació estan al capdamunt, una visió del món que ha anat cristal·litzant amb el temps i ha esdevingut, a mesura que passaven els anys, de més actualitat. En una entrevista de l'any 2012 al diari *El País*, William Gibson deia que “les nostres ideologies són reaccions a les nostres tecnologies. Marx responia a la realitat de la industrialització”. A què respon *Neuromàntic*, sinó a la realitat de la informatització? Potser per això mateix avui sigui una obra que fins i tot s'entén més bé que no pas en el moment que es va publicar. Gairebé fa mal de dir, però el futur de *Neuromàntic* ja no ens és tan llunyà. Ni tan estrany.

Trenta-sis anys després de la seva aparició —els mateixos anys que tenia l'autor en el moment d'escriure el llibre— podem afirmar amb la perspectiva que ens atorga el temps i sense por a deixar-nos dur per l'eufòria que, indubtablement, ens trobem davant d'un clàssic contemporani, un llibre amb una vigència absoluta. Per tot això, ens ha semblat que era un bon moment per recuperar en català aquesta novel·la. A més, ho hem volgut fer actualitzant l'antiga traducció de Joan Fontcuberta

de l'any 1988,¹ que té el mèrit no només de ser anterior a la castellana de Minotauro (1989), sinó també d'haver aplegat crítiques unànimes per la seva qualitat. Perquè els clàssics cal llegir-los (i rellegir-los) sempre, però bé.

DANIEL GENÍS MAS

Octubre de 2020

1. En realitat es tracta d'una traducció en equip. El professor Fontcuberta proposà com a exercici de classe als seus alumnes de l'assignatura de traducció anglès-català del tercer curs de l'Escola Universitària de Traductors i Intèrprets la traducció per a l'editorial Pleniluni d'una famosa novel·la de ciència-ficció: *Neuromancer*. Entre aquests alumnes hi havia Ernest Riera, que se n'encarregà amb entusiasme de supervisar-la abans que Fontcuberta en repassés el conjunt, com a responsable últim d'aquella traducció.

El cel del port era del color d'un televisor sintonitzant un canal mort.

—No és que en prengui —va sentir en Case que deia algú mentre s'obria pas a través del grup que omplia la porta del Chat—, és com si el meu cos patís una deficiència massiva de droga.

Era una veu de la Conurbació i un acudit de la Conurbació. El Chatsubo era un bar per a expatriats professionals. Hi podies anar a beure tota una setmana sense sentir ni dues paraules de japonès.

En Ratz era a la barra omplint, amb monòtones estrebades del seu braç prostètic, una safata de gots amb Kirin de barril. Veié en Case i somrigué tot ensenyant les dents: un filat d'acer d'Europa oriental i càries. En Case trobà un lloc a la barra entre l'improbable bronzejat d'una de les meuques d'en Lonny Zone i l'impecable uniforme naval d'un africà alt, les galtes del qual eren solcades per dues files de precioses cicatrius tribals.

—En Wage ha vingut abans, amb dos gorilles —digué en Ratz mentre empenyia una gerra per la barra amb la mà bona—. Potser et buscava a tu, Case?

En Case arronsà les espatlles. La noia de la seva dreta deixà anar una rialleta i li donà un cop de colze.

El somriure del bàrman s'eixamplà. La seva lletjor era llegendària. En una època de bellesa assequible, la seva manca de bellesa tenia un cert regust heràldic. El vell braç brunzí quan el va estendre per servir una altra gerra. Era una pròtesi militar russa, un manipulador realimentat, de set funcions, recobert amb plàstic rosa llardós.

—Fas massa l'artista, *Herr Case* —grunyí en Ratz. Era la seva manera de riure. Amb la grapa rosa va gratar-se el tros de panxa cobert amb una samarreta que li vessava per damunt del cinturó—. Ets un artista fent negociets graciosos.

—Sí, ja —digué en Case mentre feia un glop de cervesa—. Bé hi ha d'haver algú que faci gràcia per aquí, oi? Segur que tu no en fas gota, vatua dena.

La rialleta de la meuca pujà una octava.

—Tu tampoc, maca. O sigui que guilla, eh? En Zone és íntim amic meu.

La mossa mirà en Case als ulls i deixà anar un sorollet gairebé imperceptible, com d'escopinada, sense moure els llavis. Però marxà.

—Déu meu —digué en Case—, quina mena d'antre és això? No s'hi pot ni beure tranquil.

—Ah! —digué en Ratz fregant amb un drap la fusta ratllada—. En Zone hi té comissió. A tu t'hi deixo treballar per l'espectacle.

Al moment que en Case tornava a agafar la seva cervesa es va produir un d'aquests estranys instants de silenci, com si un centenar de converses inconnexes haguessin arribat simultàniament a una pausa. Llavors esclatà la rialleta de la meuca amb un deix d'histèria.

En Ratz remugà.

—Ha passat un àngel.

—Els xinesos —crijà un australià borratxo—, aquests podrits xinesos van inventar la neuroconnexió. Per a una operació de nervis, a mi que em donin el continent. Et deixen nou, nano...

—Sí, home —digué en Case al seu got amb tota l'amargor que li pujava de sobte com si fos bilis—, planta-me-la al clatell aquesta.

Els japonesos ja havien oblidat més neurocirurgia que no pas la que havien sabut mai els xinesos, Les clíniques negres de Chiba n'eren la punta de llança; tècniques senceres es renovaven cada mes. I, tanmateix, encara no podien adobar-li el mal que li havien fet en aquell hotel de Memphis.

Feia un any que era aquí i encara somiava en el ciberespai, tot i que cada nit se li fonia un xic l'esperança. Malgrat la merda que prenia, els capgirells que feia i les drecceres que seguia per Night City, en somnis encara veia la matriu: un enreixat brillant de lògica que s'estenia a través del buit incolor... La Conurbació era molt lluny, ara. Un llarg i estrany viatge cap a casa per damunt del Pacífic. I ell ja no era cap operador de consola, cap cowboy del ciberespai. Només era un vividor com qualsevol altre que mirava de fer-se un raconet. Però els somnis li venien durant la nit japonesa com un vodú elèctric, i ell plorava, plorava en somnis, i es despertava en la foscor, cargolat dins la seva càpsula, en algun taütari, les mans arrapades al matalàs, la termoescuma entre els dits, cercant un teclat que no hi era.

—Vaig veure la teva xicoteta anit —digué en Ratz mentre passava a en Case la seva segona Kirin.

—No en tinc cap —respongué ell, i feu un glop.

—Miss Linda Lee.

En Case feu que no amb el cap.

—Cap noia? Res de res? Només de cara a la feina, amic artista? Dedicació al comerç? —El bàrman tenia els ulls petits i marrons, profundament encauats en la seva cara arrugada.— Em sembla que m'agradaves més quan eres amb ella. Reies més. Ara, alguna nit podria ser que et passessis fent l'artista, podria ser que acabessis als dipòsits de les clíniques, convertit en peces de recanvi.

—Em trenques el cor, Ratz. —Va acabar la seva cervesa, va pagar i va marxar amb les espatlles altes i estretes encorbades sota el niló caqui tacat de pluja del seu anorac. Enfilant el carrer Ninsei gentada a través, podia oïr la seva suor rància.

En Case tenia vint-i-quatre anys. Als vint-i-dos havia estat un cowboy, un pispà, un dels més bons de la Conurbació. L'havien entrenat els millors: en McCoy Pauley i en Bobby Quine, llegendes del gremi. Havia treballat en un trip adrenalínic quasi permanent, un subproducte de la seva joventut i habilitat: connectat a un teclat ciberespacial, projectava la seva consciència incorporà dins de l'al·lucinació consensual que és la matriu. Era un lladre que treballava per a altres lladres, més rics: els seus patrons li proporcionaven el *software* exòtic necessari per penetrar les parets brillants dels sistemes corporatius, per obrir finestres a camps curulls de dades.

Va cometre l'error clàssic, el que havia jurat que mai no faria. Va robar als seus patrons. Es va quedar alguna cosa per a ell i mirà d'encolomar-la a un traficant d'Amsterdam. Encara no estava segur de com l'havien descobert, però això li era igual, ara. Havia esperat que el matessin, però ells només van somriure. I tant que eren seus!, li digueren. Els diners eren ben seus. Prou que els necessitaria. Perquè s'assegurarien que no pogués tornar a treballar mai més. I encara somreien.

Van malmetre el seu sistema nerviós amb una micotoxina russa dels temps de la guerra.

Lligat a un llit d'un hotel de Memphis, el seu talent es cremava micró a micró mentre ell al·lucinava trenta hores seguides.

El dany fou minuciós, subtil i extraordinàriament efectiu.

Per a en Case, que havia viscut l'exultació incorpòria del ciberespai, fou l'Abisme. Als bars que freqüentava quan era un cowboy de primera, l'actitud general de l'elit incloïa un tranquil menyspreu per la carn. El cos era carnassa. En Case caigué dins de la presó de la seva pròpia carn.

Canvià ràpidament tot el seu capital en iens nous, un gran feix de bitllets vells de paper que circulaven sense parar per l'entrellat tancat dels mercats negres del món, com les petxines dels illencs de Trobriand. Era difícil fer negocis legals en metàl·lic a la Conurbació: al Japó, això ja era il·legal.

Al Japó, hi trobaria el remei. N'estava ben convençut. A Chiba. Fos en una clínica declarada, fos a la penombra de la medicina negra. Chiba era sinònim

d'implantacions, de neuroconnexió i de microbiònica, i un imant per a les subcultures tecnocriminals de la Conurbació.

A Chiba havia vist com es fonien els seus iens nous en dos mesos d'exàmens i consultes. El personal de les clíniques negres, la seva darrera esperança, havia admirat la perícia amb què havia estat mutilat; després, lentament, havia fet que no amb el cap.

Ara dormia als taüts més barats, els de més a prop del port, sota els focus halògens de quars que il·luminaven els molls com si fossin escenaris enormes; des d'on no podies veure els llums de Tòquio, ni tan sols l'imponent logotip hologràfic de la Companyia Elèctrica Fuji, a causa de la resplendor del cel color de televisor. I la badia de Tòquio era una extensió negra per on les gavines voltaven damunt planxes flotants de poliestirè. Darrere el port hi havia la ciutat, les cúpules de les fàbriques dominades pels grans cubs dels grans consorcis. El port i la ciutat eren dividits per una estreta frontera de carrers més vells, una àrea sense nom oficial. Night City, amb Ninsei al seu cor. De dia els bars de Ninsei, tancats i anònims, el neó apagat, els hologrames inerts, esperaven sota l'emmetzinat cel de plata.

Dues cantonades a l'oest del Chat, en un saló de te anomenat Jarre de Thé, en Case s'empassà la primera píndola de la nit amb un cafè doble. Era un octàgon pla i rosa, una potent espècie de dex brasilera que havia comprat a una de les noies d'en Zone. Les parets de la Jarre eren recobertes de miralls, cadascun emmarcat amb neó vermell.

De primer, sol a Chiba, amb pocs diners i menys esperances de trobar un remei, havia entrat en una es-

pècie d'espiral extrema, remenant capital fresc amb una determinació freda que semblava pertànyer a algú altre. El primer mes havia matat dos homes i una dona per quantitats que un any abans li haurien semblat ridícules. Ninsei va consumir-lo fins al punt que el carrer mateix li va semblar l'exteriorització d'un desig d'autodestrucció, d'algun verí secret que no sabia que posseïa.

Night City era com una experiència folla de darwinisme social, concebut per un investigador avorrit que mantenia premut contínuament el botó de marxa ràpida. Estigue't quiet una estona i t'enfonsaràs sense deixar rastre, però mou-te un xic massa de pressa i trencaràs la fràgil tensió superficial del mercat negre; de totes maneres, ja no hi ets: de tu, no en queda altra cosa que algun record vague en l'esperit d'un moble com en Ratz, tot i que el teu cor, els pulmons o els ronyons poden sobreviure en els dipòsits de les clíniques, a disposició d'algun foraster amb prou iens nous per pagar-ho.

Els negocis eren aquí un murmuri subliminal constant, i la mort era el càstig acceptat contra la mandra, la deixadesa, la manca de gràcia, la incapacitat de parar atenció a les demandes d'un protocol intricat.

Sol en una taula de la Jarre de Thé, amb l'octàgon que li començava a fer efecte i gotes de suor diminutes als palmells de les mans, conscient de sobte de cada pèl tibant als braços i al pit, en Case sabia que, en algun moment, havia començat un joc amb ell mateix, un joc molt antic que no tenia nom, un solitari final. Ja no duia cap arma, ja no prenia les precaucions bàsiques. Feia tractes al mig del carrer, ràpids, informals, i tenia la reputació de poder aconseguir-vos qualsevol cosa que desitgéssiu. Part d'ell sabia que la trajectòria de la

seva autodestrucció era ben evident per als seus clients, que cada cop eren menys, però aquesta mateixa part del seu ésser es delectava considerant que això només era qüestió de temps. I era aquesta part seva, refiada en l'expectativa de la mort, la que més ràbia sentia pel sol pensament de la Linda Lee.

L'havia trobada una nit de pluja, en un saló recreatiu.

Sota espectres brillants i ardents, a través de la boira blava del fum de tabac, dels hologrames del Castell del Bruixot, d'Europa Camp de Batalla, de la Silueta de Nova York... I ara la recordava així, amb la cara banyada per la llum inquieta del làser, els trets reduïts a un codi: les galtes roges mentre el Castell del Bruixot cremava, el front amarat de blau cel quan Munic queia davant les Divisions Cuirassades, la boca tacada d'or calent mentre un cursor arrancava, en passar, guspises a la paret d'un congost de gratacels. Aquella nit en Case estava animat, amb una rajola de cetamina d'en Wage camí de Yokohama i els diners a la butxaca. Havia entrat per fugir de la pluja tèbia que crivellava el paviment de Ninsei, i, en certa manera, va haver de fixar-se en ella, una cara d'entre les dotzenes que manipulaven les consoles, perduda en el seu joc. L'expressió del seu rostre en aquells moments era la mateixa que havia vist, hores després, en la seva cara adormida, en un taüt del port, amb el llavi superior com la línia que els nens dibuixen per representar un ocell que vola.

Va travessar el saló, se li va acostar, content com estava amb el tracte que havia fet, i va veure com ella aixecava la vista. Ulls grisos tacats de pintura negra. Els ulls d'algun animal, clavats en els llums d'un vehicle que se li acosta.

La nit que van passar plegats es va prolongar fins al matí, amb uns bitllets per a l'hoverport i el primer viatge d'en Case a través de la badia. La pluja continuà caient per tot Harajuku, mullava la jaqueta de plàstic de la noia, els fills de Tòquio desfilaven davant de les famoses botigues, amb botes blanques i embolcallats en capes, fins que ella se li abraçà entremig de l'enrenou nocturn d'un saló de pachinko i li agafà la mà tendrament.

La barreja de tensió i drogues que traginava va tardar un mes a convertir aquells ulls perpètuament espantats en pous de necessitat reflexiva. Ell havia vist com la personalitat de la noia es fragmentava, es col·lapsava com un iceberg, els trossos flotants del qual s'endú el corrent, i, finalment, havia vist la necessitat crua, l'esquelet famolenc de l'addicció. L'havia vista esperar la propera dosi amb una concentració que li recordava les *Mantis religiosa* que venien a les parades de Shiga, al costat de peixeres amb carpes mutants blaves i grills en gàbies de bambú.

Contemplà el cercle negre del pòsit de la seva tassa. Vibrava amb les amfetes que havia pres. La fòrmica marró de la taula estava deslluïda per una pàtina de rascades. Amb la dex que li pujava per l'espina, veié els incomptables impactes a l'atzar que calien per crear una superfície com aquella. La Jarre era decorada amb un estil indeterminat, del segle passat, una barreja cridanera de japonès tradicional i pàl·lids plàstics milanesos, però tot semblava cobert d'una pel·lícula subtil, com si l'emprenyamenta d'un milió de clientes hagués picat els miralls i els plàstics antigament brillants, i hagués deixat cada superfície entelada amb alguna cosa que mai més no podria netejar-se.

Neuromancer, © 1984 by William Ford Gibson
Autor representat per Sterling Lord Literistic i MB Agencia Literaria S.L.

© de la traducció: Joan Fontcuberta i Gel, 1988

© de la revisió del text i del pròleg: Daniel Genís Mas, 2020

© d'aquesta edició: Pagès Editors, S. L., 1988

Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida

editorial@pageseditors.cat

www.pageseditors.cat

Primera edició: novembre de 2020

ISBN: 978-84-1303-214-6

DL: L 695-2020

Impress a Arts Gràfiques Bobalà, S.L.

◀ impress a **lleida** ▶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.